

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. XLV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

olim sciuit se resurrecturum, & modo scit se resurrexisse. Nec est alia scientia illud olim sciuisse, & hoc modo scire, sed eadem omnino. Et sicut voluit olim resurgere, & modo resurrexisset: in quibus unius rei voluntas exprimitur: Ita potuit olim nasci & resurgere, & modo ipse potest natus fuisse & resurrexisset: & est eiusdem rei potentia. Si enim posset modo nasci & resurgere, non esset idem posse. Verba enim diuersorum temporum diuersis prolatata temporibus, & diuersis adiuncta aduerbiis, eundem faciunt sensum: ut modo loquentes dicimus, iste potest legere hodie, cras autem dicemus, iste potest legisse, vel potuit legere heri: ubique unius rei monstratur potentia. Si autem diuersis temporibus loquentes, eiusdem temporis verbis & aduerbiis utamur, dicentes hodie, iste potest legere hodie, & dicentes cras, iste potest hodie legere: non idem sed diuersa dicimus eum posse. Faciamur ergo Deum semper posse quicquid semel potuit, id est, habere omnem illam potentiam quam semel habuit, & illius omnis rei potentiam cuius semel habuit: sed non semper posse facere omne illud quod aliquando potuit facere. potest quidem facere aut fecisse quod aliquando potuit. Similiter quicquid voluit & vult, id est, omnem quam habuit voluntatem, & modo habet: & cuiuscumque rei voluntatem habuit, & modo habet, non tamen vult esse vel fieri, omne quod aliquando voluit esse vel fieri, sed vult fuisse vel factum esse: Ita & de scientia Dei dicendum est.

DE VOLUNTATE DEI, QUÆ ESSENTIA DEI EST VNA & ATERNA, & DE SIGNIS EIUS.

DISTINCT. XLV.

De quidditate voluntatis Dei.

Iam de voluntate Dei aliquid pro sensu nostri imbecillitate dicendum est. Sciendum est ergo, quia voluntas siue volens de Deo secundum essentiam dicitur. Non est enim ei aliud velle & aliud esse,

esse, sed omnino idem. Et sicut idē est ei esse bonū quod esse Deū, ita idē est ei esse volentē, quod esse Deum. Nam voluntas qua semper volens est, non affectus vel motus est, qui in Deum cadere non valet, sed diuina v̄sia qua volēs est De⁹, & huiusmodi.

Quod idem licet sit Deo velle quod esse, non tamen potest dici Deo esse omnia quæ vult. B

Et licet idem sit Deo velle quod esse, non tamen dicendum est Deum esse omnia quæ vult: quod quidam de Dei voluntate non recte sentientes, nobis obiiciunt dicentes: Si idem est Deo velle quod esse, ergo cum dicimus Deum velle omnia quæ facit, dicimus eum esse omnia quæ facit: alioquin non ibi illo verbo idem significatur, quod significatur hoc verbo esse, cum de Deo dicitur. Et si ita est, non semper dicitur de Deo velle secundum essentiam. Si vero secundum essentiam non dicitur aliquando, quomodo ergo dicitur de Deo relative enim nunquam dicitur. Ad quod dicim⁹, quia licet idem penitus sit Deo velle quod esse, non tamen potest dici omnia quæ vult: sicut idem est Deo esse quod scire, nec tamen sicut dicitur scire omnia, ita quoque potest dici esse omnia.

Obiectio querendum

Responsio. Plena in continentia solutio.

Quis sit sensus horum verborum. Deus scit, vel Deus vult.

Item, Deus scit omnia, vel vult aliquid: & quid de Deo in his prædicatur. C

Et ubicunque Deus dicitur scire vel sciens, vel velle, vel volens, hæc de eo secundum essentiam dicuntur. Cum enim dicitur, Deus scit, vel Deus vult, siue Deus est sciens vel volens, essentia diuina prædicatur, & Deus esse enūciatur. Cum autem additur, omnia, vel aliquid vel aliqua, & dicitur Deus scit omnia, vel vult aliquid vel aliqua: essentia quidem diuina prædicatur non simpliciter & absolute, sed ita vt scientiæ quæ ipse est, oīa subiecta mōstrētur, & volūtati quæ ipsa eadē est, aliqd vel aliqua subiecta esse dicatur: vt talis fiat

R 2

sen-

sensus, Deus scit omnia, id est, Deus est cuius scientiæ quæ ipsius essentia est, omnia subiecta sunt. Similiter Deus vult hæc illa, id est, Deus est cuius voluntati quæ ipse est, hæc siue illa subiecta sunt. Volens ergo siue velle dicitur Deus secundum essentiam, cuius voluntas essentia est sempiterna & immutabilis (licet ea varientur & transeant, quæ ei subiecta sunt) quæ non potest esse iniusta vel mala, quia Deus est.

Quod Dei voluntas summe bonæ, causa est omnium quæ naturaliter sunt: cuius causa non est querenda, quia nullam habet cum sit æterna.

Hæc itaque summe bonæ voluntas, causa est omnium quæ naturaliter fiunt, vel facta siue futura sunt: quæ nulla præuenta est causa, quia æterna est. Ideoque causa ipsius querenda non est. Qui enim eius causam querit, aliquid maius ea querit, cum nihil ea maius sit. Vnde Aug. in lib. 83. quæst. Qui querit quare voluerit Deus mundum facere, causam querit voluntatis Dei. Omnis autem causa efficiens maior est eo quod efficitur. Nihil autem maius est voluntate Dei. Non ergo eius causam querenda est. Idem in lib. contra Manich. Si qui dixerint, quid placuit Deo facere cælum & terram? Respondendum est eis, qui voluntatē Dei nosse desiderant, causas & voluntatē Dei scire querunt, quod voluntas Dei omnium quæ sunt ipsa sit causa. Si enim habet causam voluntas, est aliquid quod antecedit voluntatē Dei: quod nefas est credere. Qui ergo dicit, quare fecit Deus cælum & terram? Respondendum est illi, quia vult. Voluntas enim Dei causa est cæli & terræ: & ideo maior est voluntas Dei, quam cælum & terrā. Qui autem dicit, quare voluit facere cælum & terrā? maius aliquid querit, quā est voluntas Dei, nihil autē maius inueniri potest. Compescat se ergo humana temeritas, & id quod non est, non querat. ne id quod

*Hic dicti
quæ e eius
causa que-
renda non
est.*

*Quæst. 28.
in princip.
In tom. 4.*

*Aug. ad fi-
nem cap. 2.
lib. 1 de Ge-
nesi, contra
Manichæos.
Tom. 1.*

quod est, non inueniat. Ecce his authoritatibus aperte insinuat, quod voluntatis Dei causa nulla est, & ideo quaerenda non est.

Quod voluntas Dei prima, & summa causa est omnium.

E

Voluntas ergo Dei, ut ait August. in 3. lib. de Trinit. prima & summa causa est omnium specierum atque motionum. Nihil enim fit, quod non de interiori atque intelligibili aula summi Imperatoris egrediatur secundum ineffabilem iustitiam. Vbi enim non operatur quod vult Dei omnipotentis sapientia, quae pertingit à fine vsque ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter, & non solum facit ea, quae perseverantia consuetudinis admirationem non admittunt, sed etiam ea quae propter raritatem, & insolitum euentum mira videntur: ut sunt defectus luminarium, & terrae motus, & monstriosi animantium partus, & his similia: quorum nihil fit sine voluntate Dei, sed plerisque non apparet. Ideoque placuit vanitati Philosophorum etiam causis aliis ea attribuere, cum omnino videre non possent superiorem caeteris omnibus causam, id est, voluntatem Dei. Itaque non nisi Dei voluntas causa prima est sanitatis, & aegritudinis, praemiorum atque poenarum, gratiarum & retributionum. Hae ergo sola est, unde ortum est quicquid est, & ipsa non est orta sed aeterna.

Quibus modis accipitur Dei voluntas.

F

Hic non praetereundum nobis, quod sacra scriptura de voluntate Dei variis modis loqui consuevit: & tamen non est Dei voluntas diuersa, sed locutio diuersa est de voluntate, quia nomine voluntatis diuersa accipit. Nam voluntas Dei vere ac proprie dicitur quae in ipso est, & ipsius essentia est: & haec vna est, nec multipliciter recipit, nec mutabilitatem, quae inexplata esse non potest: de qua Propheta ait: Omnia quaecumque voluit Dominus,

R 3

fecit.

Cap. 4. in medio.

Sapient. 8. a.

Qua vere & proprie dicitur Dei voluntas, & ea dicitur beneplacitum.

*Psalm. 113.**Rom. 9. 6.**Rom. 12. 4.*

fecit. Et Apostolus. Voluntati eius quis resistit? Et alibi: Ut probetis quæ sit voluntas Dei bona & beneplacens & perfecta. Et hæc voluntas recte appellatur beneplacitum Dei, siue dispositio.

Quod secundum figuram dicitur voluntas Dei præceptio, prohibitio, consilium, permissio, operatio: & ideo pluraliter dicit scriptura voluntates.

Psalm. 10.

Aliquando vero secundum quandam figuram dicendi, voluntas Dei vocatur, quod secundum proprietatem non est voluntas eius: ut præceptio, prohibitio, consilium, nec non permissio & operatio. Ideoque pluraliter aliquando scriptura voluntates Dei pronunciat: Vnde Prophetæ. Magna opera Domini, exquisita in omnes voluntates eius: cum non sit nisi vna voluntas Dei, quæ ipse est, pluraliter tamen dici voluntates: quia voluntas Dei variis modis ac pro diuersis accipitur, ut dictum est. Ita etiam idem Prophetæ propter multos effectus misericordiæ & iustitiæ pluraliter dicit: Misericordias Domini in æternum cantabo. Et alibi: Iustitiæ Domini rectæ, lætificantes corda: cum tamen in Deo vna sit misericordia, vna iustitia, & vna eademque sit misericordia quæ iustitia, scilicet diuina vtra.

*Psalm. 88.**Psalm. 18.*

Quare præcepta & prohibitio, & consilium dicantur Dei voluntas.

Ideo autem præceptio & prohibitio atque consilium cum sint tria, dicitur tamen vnumquodque eorum Dei voluntas, quia ista sunt signa diuinæ voluntatis; quemadmodum & signa iræ dicuntur ira, & dilectionis signa dilectio appellantur; & dicitur iratus Deus, tamen non est ira in eo aliqua, sed signa tantum quæ foris fiunt, quibus iratus ostenditur, ira ipsius nominantur. Et est figura dicendi, secundum quâ non est falsum quod dicitur; sed verum quod dicitur, sub tropi nubilo obumbratur. Et

secun-

secundum hos tropos diuersæ voluntates Dei dicuntur, quia diuersa sunt illa quæ per tropum voluntas Dei dicuntur.

Vbi voluntas Dei pro præcepto, & consilio accipitur.

I *Matth. 6. b.*

Pro præcepto Dei atque consilio potest accipi *Matth. 12. d.*
voluntas vt ibi, Fiat voluntas tua sicut in celo & in terra. Et alibi. Qui facit voluntatem patris mei qui in cælis est, ipse frater meus, & soror, & mater est. Et contra hanc voluntatem multa fiunt. Vnde August. in lib. de spiritu & litera. Infideles, inquit, contra voluntatem Dei faciunt, cum eius Euangelio non credunt.

Cap. 33. in tom 3.

Ante me-

Quod Deus non vult ab hominibus fieri omnia quæ præcipit, diuina. vel non fieri quæ prohibet.

Et si illa tria dicantur Dei voluntas, ideo quia signa sunt diuinæ voluntatis: non est tamen intelligendum Deum omne illud fieri velle, quod cuiuscunque præcepit, vel non fieri quod prohibuit. Præcepit enim Abraham immolare filium, nec tamen voluit, nec ideo præcepit vt id fieret: sed vt Abraham probaretur fides. Et in Euangelio præcepit seruo, ne cui diceret: ille autem prædicauit vbique, intelligens Deum non ideo prohibuisse, quin vellet opus suum prædicari: sed vt daret formam homini laudem humanam declinandi.

Gen. 22. a.

Marc. 1. d.

De permissione & operatione vbi dicantur Dei voluntas. L

Permissio quoque Dei operatio voluntas Dei *Cap. 95. in*
appellatur, qualiter accipit Aug. in ench. dicens: *sine.*

Nō fit aliquid nisi omnipotens fieri velit: vel si *Ibid. c. 96.*
nendo vt fiat, vel ipse faciendo. Nec dubitandum *in princip.*
est Deū facere bene, etiam sinendo fieri quæcun- *continuo.*
que fiunt male: non enim hæc nisi iusto iudicio Dei finit, & pfecto bonū est omne q̄ iustū est. Ecce hic manifestè habem⁹ Dei volūtate appellari ipsi⁹ operationē vel permissionē, cū dicit nō fieri aliquid

R 4

nisi

nili omnipotens fieri velit, vbi includit & bona & mala omnia quæ sunt. Ideoque apertè distinguit quomodo Deum velle dixerit, ne eadem ratione intelligeretur velle bona & mala, subdens, vel finendo vt fiat, hoc quātū ad mala dicit: vel ipse faciēdo, hoc quantum ad bona. Mala enim finit fieri, sed non facit: bona vero ipse facit. Ideoque dixit eum velle: quia & nolens mala finit, & volens bona operatur: & ob hoc permissio & operatio voluntas Dei dicuntur.

Quinque supra sunt proposita quæ dicuntur secundum tropum, & ideo distinguat Lector vbi que pro quo eorum accipiatur voluntas.

Quinque ergo supra posita sunt, quæ dicuntur secundum tropum Dei voluntas: quia signa sunt diuinæ voluntatis, quæ vna est & immutabilis, sc. Dei beneplacitum. Ideoque diligenter distinguat Lector vbi de voluntate Dei scriptura cōmemorat, iuxta quem modum accipi oporteat, vtrum pro beneplacito Dei an pro aliquo signorum eius. Magna enim est adhibenda discretio in cognitione diuinæ voluntatis: quia & beneplacitum Dei est voluntas eius: & signum beneplaciti eius dicitur voluntas eius. Sed beneplacitum eius æternum est, signum vero beneplaciti eius non, & consonat rerum effectibus beneplacitum ipsius, & ipsi effectus rerum ab illo non discordant. Fit enim omne quod beneplacito vult fieri: & omne quod non vult fieri, nequaquam fit. Non ita autem est de signis: quia præcepit Deus multis ea quæ non faciunt, & prohibet quæ non faciunt, & prohibet quæ non cauent, & consulit quæ non implent.